

Svatojiřské

Listy

občasník kostelecké farnosti

ročník 22, číslo 2, říjen 2025

Rekonstrukce varhan v kostele sv. Jiří – II. etapa

I v letošním roce se podařilo sehnat dostatek peněžních prostředků na pokračování prací při restaurování varhan v kostele sv. Jiří v Kostelci nad Orlicí. Obnova nástroje do původního stavu započala již v loňském roce a letos pokračuje druhou etapou.

Počátkem prázdnin pracovníci varhanářské firmy Červenka z Jakubovic, velmi pracně vymontovali pišťaly pedálových rejstříků Subbas a Oktavbas. Pro představu náročnosti této demontáže je třeba uvést, že největší pišťala měří přes 5 metrů a váží téměř 100 kg. Práce ztěžoval i velmi omezený manipulační prostor.

Pedálové rejstříky tvoří zvukový fundament varhan a ovládají se nohama pomocí pedálové klaviatury. Po demontáži pišťal tak je zvuk nástroj omezen, ale obratnou hrou varhaníka lze tento výpadek dostatečně vynahradit a nedochází tím k omezení doprovodu při liturgii.

Cena za letošní etapu renovace varhan se vyšplhala až na 450 000 Kč. Nejvýznamnější položkou v rozpočtu je příspěvek Královéhradeckého kraje ve formě dotace ve výši 225 000 Kč, dále pak druhá polovina z výnosu veřejné sbírky vyhlášené Městem Kostelec nad Orlicí a zbyvajících částku doplátí Římskokatolická farnost – děkanství Kostelec nad Orlicí.

V předposledním týdnu měsíce srpna byly demontované soubory pištal odvezeny do varhanářské dílny, kde dne 27. 8. proběhla kontrola postupu prací na obnově varhan. Bylo tak učiněno v souladu s pokyny v závazném stanovisku, kde měl být po rozebrání proveden finální restaurátorský průzkum. Pro zajímavost a učinění si obrázku o jejich stavu dále uvádím výtah ze zprávy dijeczního organologa pana Václava Uhlíře.

Po rozebrání pedálového stroje nebyly zjištěny žádné zásadní skutečnosti, které by rozporovaly restaurátorský záměr. Pouze to, že stav dřevěných pištal, vzdušnic i traktury je podstatně horší, než se očekávalo. Drtivá většina součástí je silně napadena dosud aktivním červotočem a některé díly jsou již natolik devastovány, že ani po důkladné petrifikaci by neplnily svou funkci. Jedná se zejména o části tónové i rejstříkové traktury, u kterých musí být zaručena mechanická odolnost. Tyto elementy je zapotřebí zhotovit nově, samozřejmě s použitím identických materiálů.

V kritickém stavu jsou některé rozhrádky a víčka na spodku vzdušnice. Je zde patrné nejen popraskání a rozklížení, ale i totální rozpad dřeva. V několika případech nepomůže pouhé špánování, ale bude zapotřebí vyměnit celé segmenty. Nejnáročnější bude restaurování pedálových pištal. Většina z nich je napadena červotočem zejména ve spojích, kde červotoče láká chutný kliš. Tyto spoje jsou navíc mnohdy popraskané a v minulosti se je pokoušel někdy kytovat, přelepovat nebo přetrítat křihovou barvou. Bude zapotřebí

nejprve odstranit nepůvodní nátěry a přelepy a pak každý spoj zhodnotit a zvolit optimální cestu restaurování. Někde možná postačí petrifikovat, ale ve většině případech se bude muset devastovaná část odříznout, nahradit novým dřevem a znovu slepít.

Tolik zpráva z kontrolního dne. Jednoznačně z ní vyplývá, že demontovaná část varhan je v horším stavu, než se čekalo a že tudíž je před varhanáři více práce, než jaké bylo očekávání. Nicméně se pokusí rozsah prací zvládnout, tak aby byla tato druhá etapa rekonstrukce a restaurování nástroje do konce letošního roku ukončena.

Ale díky zjištěným skutečnostem je zřejmé, že bude nezbytné provést minimálně ještě jednu etapu v příštím roce, aby se nástroj dostal do dobrého provozuschopného stavu. Tato, zatím teoreticky, plánovaná etapa by dosahovala výše cca 400 000 Kč. Po zvažení různých možností financování nám již nyní vychází, že farnost by na tuto etapu musela „ze svého“ přidat asi 100 000 Kč. Bude tedy na nás farnících, zda se nám podaří tuto část potřebných peněz pro příští rok sehnat a podpořit tak uvedení varhan v našem kostele do provozu

Petr Pávek